

**Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri
Bitirme Projesi Yarışması
2023**

**RUMUZ
98037**

Açıklama Raporu

**TÜRKİYE PLANLAMA OKULLARI BİRLİĞİ
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri
Bitirme Projesi Yarışması 2023**

İÇİNDEKİLER

ÖZET	5
1. GİRİŞ	6
2. PLANLAMA ALANININ KONUMU	6
3. KENT KİMLİĞİ	7
3.1. Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği	7
3.2. Irmak Kıyı Kimliğinin Sürdürülebilirliği.....	8
3.3. Bartın Irmağı Kimliği	8
4. ÇOK KATMANLILIK.....	8
4.1. Bartın’da Çok Katmanlılık.....	8
5. KAVRAMSAL ANALİZ.....	9
5.1. Kalın Şehir	9
5.2. Doku	9
5.2.1. Bartın’ın Dokusu	10
5.3. Patina	11
5.3.1. Şehrin Patinası	11
5.3.1.1. Bartın’ın Patinası.....	11
5.4. Fikstür.....	12
5.4.1. Bartın’ın Fikstürü.....	12
5.5. Doğa Temelli Çözümler.....	13
5.5.1. Doğa Temelli Çözümlerin Planlanması	13
5.6. Sürdürülebilir Planlama İlkeleri	14
5.6.1. İklim Duyarlı Sürdürülebilir Tasarım Stratejileri.....	14
5.6.1.1. Bartın'ın Sürdürülebilir Mekansal Tasarımını Yapmak	15
6. DOĞANIN PATİNASI	17
6.1. Yeşil Alan Kullanım Deseni	17
6.2. Kolektif Hafıza & Kent Kimliği.....	18
6.3. Erişilebilirlik	18
6.4. Ekosistem.....	19

7.	YAPILARIN PATİNASI	19
7.1.	Yapılı Çevre Deseni.....	19
7.2.	Kolektif Hafıza.....	20
8.	FİKSTÜRLERİN KARAKTERİSTİKLERİ	21
8.1.	Doğa, İnsan ve Kültür Odaklı Fikstür Noktaları	21
8.2.	Bartın Irmağı Odaklı Fikstür Noktaları.....	21
8.3.	Fikstürlerin Sürekliliği.....	21
9.	ÇALIŞMA ALANINI ANLAMAK.....	21
10.	1/1000 UYGULAMA İMAR PLANI KARARLARI	23
11.	SONUÇ.....	24
12.	REFERANSLAR	25

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1 1/5000 Nazım İmar Planında Planlama Alanının Konumu.....	7
Şekil 2 Bartın'ın Katmanları.....	10
Şekil 3 Bartın'ın Farklı Katmanlardaki Desenleri.....	13
Şekil 4 Problem-Hata Değişim Noktaları.....	16
Şekil 5 Planlama Alanında Takip Edilen Doğa ve Kültür Patinası.....	16
Şekil 6 Park Alanları.....	17
Şekil 7 Yeşil Alanlar Arasındaki İlişki Kesitleri.....	18
Şekil 8 İrmak ve Çevresinin Kullanımı.....	18
Şekil 9 Kemer Köprü Gemi Durağı ve Çevresindeki İlişki.....	19
Şekil 10 Bartın'a Özgü Yapı Biçimleriyle Oluşturulan Sokaklar.....	20
Şekil 11 "T2" Ticaret Merkezi.....	20
Şekil 12 Çalışma Alanını Anlamak.....	22
Şekil 13 1/1000 Uygulama İmar Planında Fikstür Noktaları Arasındaki İlişki.....	23
Şekil 14 1/1000 Uygulama İmar Planı Kararları.....	23

ÖZET

Yapılaşma etkisiyle kimliğini kaybeden ve kültüründen uzaklaşan günümüz kentlerinde belirli soyut ve somut odaklar çerçevesinde kolektif hafıza mekanlarının yeniden oluşturulup kente nasıl entegre edileceği çalışma kapsamında ele alınmıştır. Kent içerisindeki doğal alanların tahribatı ve yapılaşmalar sonucu yok olan kent kimliğinin belirli kavramlar çerçevesinde izlerinin takip edilerek bu noktalarla bir kenti yeniden inşa etmenin mümkün olduğu çalışma sonucunda görülmektedir. Bu bağlamda Bartın merkezde yer alan Gölbucağı ve Kemer Köprü mahallelerini içine alan bir çalışma alanı belirlenmiştir. Çalışmanın temel başlığı; “Kent kimlik katmanlarını oluşturan fikstürler arası uyumu sağlamak: Bartın Örneği” olarak belirlenmiştir. Bu alanda bölgesel ölçekten başlayarak planlar yapılmış, 1/5000 Nazım İmar Planında alınan kararlara uyulmuştur. Yapısal ve kavramsal analizlerle de çalışma çerçevesi desteklenmiş ve kent kimliğini korumaya yönelik stratejiler belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kolektif Hafıza, Kent Kimliği, Patina, Fikstür, Desen

1. GİRİŞ

Tarih boyunca birçok yerleşime ev sahipliği yapan kentlerde her medeniyete özgü bazı izler belirli katmanlarda birikir ve günümüzde hala görünürlüğünü korur. Bu şehirlere kalın (thick) şehir denir. Planlama alanının içinde birçok katman ve farklı kimlik alanları vardır. Bu tabakalar farklı medeniyetler boyunca birikmiş ve günümüz tabakalarını şekillendirmiştir. Bartın Irmağı, Bartın kent kimliğinin önemli bir parçasıdır. Bu bağlamda çok katmanlılık, kalın şehir, desen, patina ve fikstür kavramlarıyla kentin katmanları yeniden ele alınmıştır. Bartın kentinin katmanları beş ana kategori altında ele alınmıştır. Bunlar; doğa, insan, kültür, aktivite ve bina katmanlarıdır. Bu katmanların somut ve soyut izlerine ulaşabilmek için patinalar takip edilmiş, oluşturdukları desenler çıkarılmıştır. Bu doğrultuda belirli desenlerin bir arada görüldüğü noktalar fikstür noktaları olarak adlandırılmıştır. Bu noktalar kent kimliğini yansıtan doğa, insan ve kültür deseninin yoğun olduğu alanlardır. Kentin kimlik fikstürüne uymayan noktalar hata-problem değişim alanı olarak belirlenmiştir.

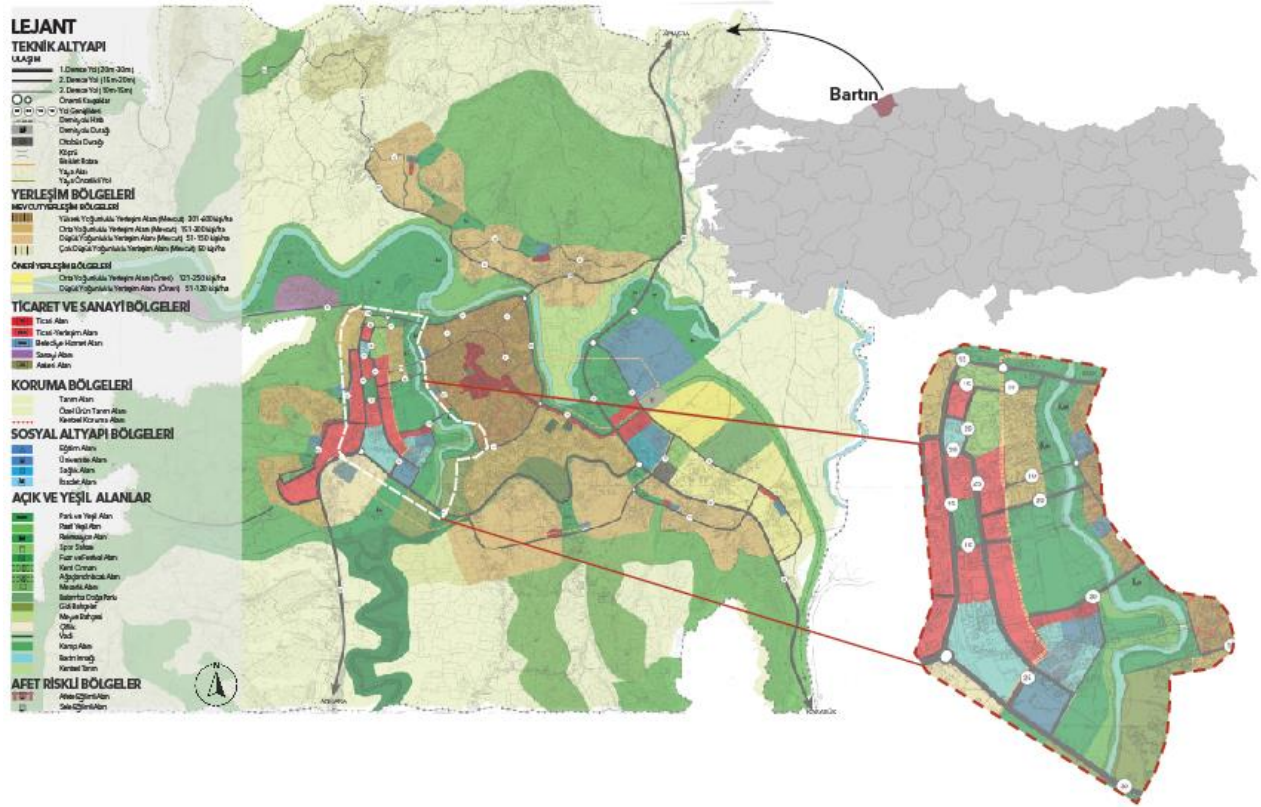
Bu çalışmanın kapsamı kentlerin aslında medeniyetler boyu ortak bir birikimle üretildiği ve her medeniyetin kendinden belirli izleri kente bıraktığıdır. Bu çalışma kentte bırakılan bu izleri doğal ve kültürel olarak patinalara ayırıp takip etmekte ve ulaştığı desenlerin güçlü olduğu ve kentte görülüp, hissedildiği noktaları fikstür kavramıyla ilişkilendirmektedir. Yani şehri kolektif hafızanın üretildiği bir mekan olarak görmektedir.

Çalışmanın amacı kentin farklı katmanlarındaki patinaları takip ederek belirlenen fikstür noktalarının kent bütünüyle olan uyumunu sağlayarak kent kimliğini korumaktır. Bu doğrultuda kentin kimliğini oluşturan en önemli unsurlardan biri olan Bartın Irmağı sürdürülebilirlik, habitat, erişilebilirlik, kıyı kimliği ve iklim duyarlılık açısından ele alınmış, fikstür noktaları arasındaki uyumu sağlamada kullanılmıştır.

Çalışmada sorun tespiti ve soruna yönelik alanın belirlenmesinden sonra sırasıyla yapısal ve mekansal analizler yapılmış ve bu doğrultuda belirli kavramlar incelenmiştir. Çalışma yöntemsel olarak desen, patina ve fikstür kavramları üzerinden ilerlemiştir. Bu kavramlar çalışma alanında aranmış ve kentin kimliğine uygun olacak bir şekilde aralarındaki uyum sağlanmıştır.

2. PLANLAMA ALANININ KONUMU

Planlama alanı TR81 bölgesi içerisindeki Bartın ilinin tarihi kent merkezinin batısında yer almaktadır. Planlama alanı içerisinde Gölbucağı ve Kemer Köprü mahalleleri yer almaktadır. Bu alan yaklaşık 106 hektardır. Planlama alanı doğal, tarihsel ve kültürel açıdan önemli potansiyellere sahip olmasında dolayı vizyonu desteklemesi açısından büyük önem taşımaktadır. 1/5000 Nazım İmar planında (Şekil 1) da planlama alanı tarihi kent merkezindeki baskıyı azaltarak kentin yeni gelişim alanı ve tarihi yerleşimi arasında ticari, sosyal ve doğal unsurların yer aldığı bir “geçiş bölgesi” olarak planlanmıştır. Ayrıca planlama alanı anıtsal değere sahip olan iki önemli köprü olan Asma Köprü ve Kemer Köprü çay sinde şekillenmektedir.

Şekil 1 1/5000 Nazım İmar Planında Planlama Alanının Konumu

3. KENT KİMLİĞİ

Lynch'e (1960) göre bir kentin kimliği onu diğerlerinden ayıran ve tanımlamamızı sağlayan öğelerdir. Çöl (1998) ise kentin imajını yansıtan, farklı ölçeklerde kendine özgü özellikleri olan, fiziksel, kültürel, tarihsel etkilerle şekillenen; kentte yaşayan ve onların yaşam biçimiyle oluşan, geçmişten geleceğe uzanan bir süreçte oluşan bir bütünlük olarak ifade etmiştir (Başar, Özkaynak, 2021). Önem ve Kılıçarslan'a (2005) göre kentlerin kimliğini doğal ve beşeri ve insan eliyle yapılan faktörler oluşturmaktadır. Doğal yapıysa içerisinde iklim ve coğrafi özellikleri barındırıp şehirleri doğrudan şekillendirdiği için en önemli faktördür (Çöl, 1998 aktaran Başar, Özkaynak, 2021). Coğrafi yapı kent kurulup gelişirken küçük ölçekte bina yapısını etkilemekte, büyük ölçekteyse kentin morfolojik yapısını belirlemektedir. İnsanların ihtiyaçları doğrultusunda doğaya yaptığı müdahaleler fiziki çevreyi şekillendirmektedir. İnsan eliyle oluşturulan çevrenin elemanlarıysa Ocakçı (1994), birey ve toplumun yapısını göstermektedir (Başar, Özkaynak, 2021). Bireyler ve içerisinde buldukları toplum, nüfus bileşenleri, politik, ekonomik ve kültürel özellikleri toplumun kimliğini oluşturur (Önem, Kılıçarslan, 2005 aktaran Başar, Özkaynak, 2021).

3.1. Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği

Özellikle yavaş gelişen, hızlı değişimler görülmeyen, uzun bir tarihi süreci olan ve farklı katmanların üst üste gelmesiyle oluşan kentlerde bir kent kimliği olduğu ve iyi korunduğu ifade edilebilir (Tekeli, 1990, aktaran Başar, Özkaynak, 2021). Kente özgü kimliği oluşturan doğal yapısı, makroformu, tarihi ve geleneksel yapılarının korunması kent kimliğinin sürdürülebilmesi ve korunması açısından çok önemlidir. Kent kimliğinin oluşabilmesi kente ait farklı katmanların sürekliliğinin sağlanabilmesiyle gerçekleşir (Başar, Özkaynak, 2021).

3.2. Irmak Kıyı Kimliğinin Sürdürülebilirliği

Akarsu ve ırmak kıyıları birçok yerleşimin yer seçiminde ve gelişiminde etkili olmuştur. Bu alanlar öncelikle sulama, yiyecek sağlanması ve savunma kolaylığı açısından önem taşımıştır. Sanayileşmeyle birlikte ekonomik, turizm, ulaşım ve ticari amaçlar doğrultusunda yerleşim yeri olarak seçilmiştir (Özdemir, 2013 aktaran Başar, Özkaynak, 2021).

Alkay'a (1995), ırmak kullanımını ulaşım, endüstri, ticari, yerleşim, kültür ve rekreasyon amaçlı olarak sınıflamıştır (Canik, 2011 aktaran Başar, Özkaynak, 2021). Kentler coğrafyalarına göre ırmağın tek veya iki tarafında da yerleşerek gelişmişlerdir. Çöl (1998), su kenarındaki yerleşimleri biçimsel kentler olarak ifade etmiş ve bu kentlerde arazinin sınırı, eğimi, su özellikleri, jeolojik özellikleri ve bitki örtüsünün alanın kimliğini oluşturmada etkili olduğunu belirtmiştir (Başar, Özkaynak, 2021). Su varlığının kullanım biçimi kentin mekansal olarak kurgusunu, algılanmasını ve anlamını oluşturmaktadır ve kentin kimliğinin oluşması ve gelişmesinde oldukça önemlidir (Demiralp, 1998 aktaran Başar, Özkaynak, 2021).

3.3. Bartın Irmağı Kimliği

Bartın Irmağı Bartın kent kimliğini oluşturan en önemli doğal faktördür ve gerek içerisindeki farklılaşmayla gerekse çevresinde oluşturduğu farklı yerleşim desenleriyle çok katmanlılığın temelini oluşturmaktadır. Tarih içerisinde ırmak katmanı da değişmiş ve dönüşmüştür. Kuzey kısmında yani Yalı Sevgi Parkı boyunca hala tekneçilik katmanını ve kullanılabilirliğini sürdüren Bartın ırmağının doğu ve batı katmanları rekreasyon amaçlı kullanılmaktadır.

Irmağı şekillendiren beşeri katmanlardan olan Kemer Köprü ve Asma Köprü tarihi katmanını yansıtmamakta araç yoğunluklu ulaşımı sağlamak için kullanılmaktadır. Bartın Irmağının kollarının her iki kısmı da kullanılmaktadır ve yerleşimler yer almaktadır. Fakat bu yerleşim katmanı ırmak katmanı ile ilişki kurmamaktadır. Bartın Irmağı'nın yapısının korunması ve sürdürülmesi kent kimliğinin kaybedilmemesi açısından çok önemlidir. Bartın ırmağı tarihi kent merkeziyle beraber çalışmalıdır. Nazım imar planı kararından gelen mahalle ölçeğindeki ticaret alanı da ırmakla beraber çalışmalı ve tarihi kent merkezi, yeni ticari alan ve ırmak beraber çalışmalıdır. Bu alanlar arasında yaya entegrasyonu sağlanmalıdır. Ayrıca ırmak sadece ticari faaliyetlerle değil sosyal, kültürel ve tarihsel değerlerle de ilişki kurmalı ve onları yansıtmalıdır.

4. ÇOK KATMANLILIK

Yerleşim alanları zaman içerisinde gelişip büyüyerek heterojen hale gelirler. Tarih boyunca yerleşim olan şehirler, tarihsel süreçte form ve mekan olarak değişimler göstererek toplu belleği oluştururlar (Rossi, 2005, aktaran Çıplak, 2018). Kentin sürekli yerleşim göstermesi farklı dönem ve kültürlerle beraber farklı yapılar oluşturur. Bu da çok katmanlı kentlerin önemli bir özelliğidir. Eski ve yeni katmanlar sürekli üst üste gelerek tarihsel süreç içerisinde yeniden şekillenir (Çıplak, 2018). Feilden ve Jokilehto'ya (1998) göre kentsel yapıyı oluşturan bağlamın ve sürekliliğin yanında zamanla kullanımında değişiklikler olması çok katmanlılığı kanıtlar. Bu yüzden farklı dönemlere ait tabakalar sistemli bir hale getirilmeli, koruma ve tasarım stratejileriyle bütünleştirilmelidir (Biddle, 1980, aktaran Çıplak, 2018).

4.1. Bartın'da Çok Katmanlılık

Bartın kenti tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bugün kentin farklı kısımlarında ama özellikle tarihi kent merkezinde bu tarihi izler görülmektedir. Bartın'ı oluşturan katmanlar doğa, insan, kültür,

aktivite ve yapılarıdır. Bartın içerisindeki katmanlardan bazıları silinmeye başlarken bazıları tekrar tekrar yazılmaktadır. Bu katmanları şekillendiren ve Bartın'ı oluşturan en önemli katman ırmak katmanı hala varlığını korumaktadır. Irmak katmanı çevresinde hala varlığını sürdüren yeşil bir katman bulunmakta bu katmanın çoğu kısmı aktif olarak kullanılmamaktadır. Tarih boyunca gerek ticari gerek barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamak için insanlar ırmak çevresinde yerleşmişlerdir. Irmak çevresinde yer alan tarım katmanlarının yerine sanayi, konut ve ticari faaliyetler gibi katmanlar oluşmaya başlamıştır. Planlama çalışmasıyla 20 yıl sonra görülmesi istenen katmanların tasarımının yapılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmektedir.

5. KAVRAMSAL ANALİZ

Kavramsal analiz kısmında alan, belirli kavramlar üzerinden ele alınmış ve Bartın'ı daha iyi anlamak hedeflenmiştir. Yapısal analizler sonucu elde edilen bilgiler doğrultusunda Bartın'ın belirli noktalarda farklı desenler oluşturduğu ve bunların kendi içinde çeşitlenip farklılaşarak birbirlerini takip ettiği görülmüştür. Bu da Bartın'ın gezerek değil anlayarak ve hissederek yorumlanabilecek bir şehir olduğunu göstermiştir. Bartın'ı hissetmek ve yorumlayabilmek için kalın şehir, doku, patina ve fikstür kavramları üzerinden araştırmalar yapılmıştır. Bartın çok katmanlı bir kent olduğu için zaman içinde içerisinde birçok patina oluşmuş ve silinmiştir. Bugünkü Bartın patinasında doğa, insan, kültür, aktivite ve bina patinaları yer almaktadır.

Fikstürde baskın olan katmanların konumları ve türlerini anlamak için yapılan analizlerde fikstürü oluşturan farklı katmanlardaki patinaların birbirleri üzerlerindeki yoğunlukları ve etkileri tespit edilmiştir. Buna göre Bartın'ın gelecek fikstüründeki patina katmanlarının oluşturulmasına yönelik amaç, hedef ve stratejiler belirlenmiştir.

5.1. Kalın Şehir

Eğer bir şehir cezbediciyse, bu şehirde dolaşırken kaybolabilecek gibiyse bu şehir yoğun şehirdir. Kent kavramını yoğun kent kavramından ayıran da kalın kentin sahip olduğu farklı katmanlardır. Michel de Certeau'nun *Walking in the City* kitabında da konsept ve yoğun şehir metaforlar üzerinden anlatılmaya çalışılmıştır. Bu kitapta sokakta gezen bir kişi sadece baktığı manzaraları değil aynı zamanda mekanlar arası gezerken birçok duyguyu hisseder. Bu kişi artık sadece şehri gezmemekte, şehri anlamakta ve onunla beraber hareket etmektedir (Jansson, 2006).

Her şehir kendi içerisinde bazı kalıplaşmış kavramlar ve semboller içerir. Bu kavramlar kalın şehir kavramının oluşmasında da büyük önem taşır. Bu sembolik kavramlar bir süre sonra doku olarak adlandırılmaya başlar. Sosyal, kültürel ve materyal değerler bir araya gelerek belirli desenler oluşturur. Sembolik desenler "Doku" ları oluşturur (Jansson, 2006).

5.2. Doku

Dokuların oluştuğu ana kısımlar her ne kadar farklı olursa olsun ayırt edilemeyen bu dokuların keşfedilmesi görsel bir sistem içerisinde "şekil" ve "zemin" algısına bağlıdır. Dokular simetrik veya karmaşık olabilir. Simetri tüm desene bağlı değildir. Sadece simetrisinin oluştuğu eksene olan varlığına veya yokluğuna bağlıdır (Julesz, 1975). Bir bölgedeki doku büyük bir alandaki belirli sayıda objektir. Birkaç tane belirleyici objenin varlığı dokunun bütünü algılamamızı sağlar. Yani doku alanda önemli bireysel formlar olmasa da algılanabilir (Tuceryan, Jain, 1993).

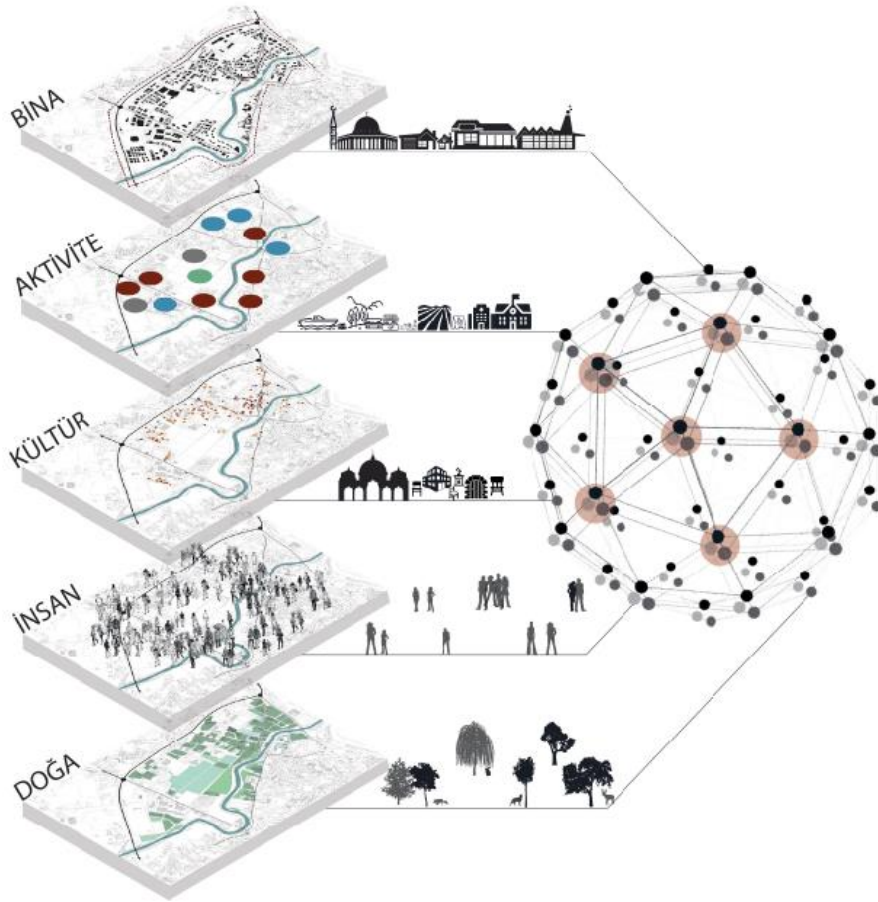
Michael De Carteu yürüme eylemini ve bu eylemin kentte ne anlama geldiği, kent mekanının dışı vurumu ve yürümenin farklı hareketleriyle yürüme kavramının farklı konumlar arasındaki değişimi aşamalarına ayırır.

Yani kent sistemi içerisinde yayaların hareket etme kapasitesi ve şekillerine göre ortaya çıkan bir alandır. De Carteu, Yürüme eylemini sadece bir eylem olarak değil “anlamsal bir gezinme” olarak tanımlamaktadır. Carte’nun ele aldığı yürüme eylemi sadece maddi olarak değil duygusal olarak da anlaşılması gereken bir kavramdır. Şehri tamamen anlamak için onun dokusunu anlamak gerekir (Jansson, 2006).

Lefebvre göre doku kavramı kent içerisindeki maddi ve simgesel olan alanlar ve sosyal faaliyetler arasında kurulan güçlü bir araçtır. Lefebvre’nin üzerinde durduğu en önemli nokta dokuların anlamlarının kuvvetli toplumsal canlandırma yoluyla oluşmasıdır. Mekanda oluşan anlamlı dokular sadece mekansal pratiklerle değil, hareketliliklerle ve çok güçlü ilişkilerle oluşur (Jansson, 2006).

5.2.1. Bartın’ın Dokusu

Bartın kendi içerisinde birçok katmana (Şekil 2) sahiptir. Gezerek deneyimleme ve duysal olarak kenti gezme ihtiyacı oluşturmaktadır. Bu da Bartın şehrini kalın bir şehir yapmaktadır. Tanımlanan doku kavramına bakıldığında şehri maddi ve maddi olmayan kavramlarla tanımlaya çalıştığımızda karşımıza farklı katmanlarda oluşan farklı ilişkiler ve dokular çıkmaktadır. Bu katmanlar; doğa, insan, aktivite, kültür ve yapıdır. Maddi olmayan izleriyse kenti deneyimleyerek ortaya çıkmaktadır. Bu dokular bazen bir bahçedeki sandalyeyken, bazen köşe başındaki bir çeşme olmakta bazen de belli caddeler boyunca desen oluşturan kapılarda görülmektedir. Bartın dokusunun en önemli parçalarından biri Bartın ırmağıdır. Bartın Irmağı geçmişte festival, hıdırellez şenlikleri, kutlamalar ve bir araya gelme mekanı olarak oldukça önemli bir kültürel yapıya sahiptir.

Şekil 2 Bartın'ın Katmanları

5.3. Patina

Patina belirli bir obje üzerinde oluşan ve görünüşünde değişikliğe neden olan eylemdir. Zaman içerisindeki kademeli dönüşüm ve bronz heykeller üzerinde oluşan yeşilimsi katman gibi değişikliklere neden olmaktadır (Zancheti vd., 2006). Garcia (2001), patina kavramını; sanat eserlerinin yüzeyinde zamana bağlı olarak oluşan olumlu veya olumsuz kültürel değer ve bilimsel veya nesnel değer olarak iki olgu üzerinde açıklamıştır (Mannoni, 1996, aktaran Zancheti vd., 2006). Patina zaman içerisinde obje üzerindeki değişime ve bu değişimin obje üzerindeki etkisine odaklanır. Patina sanatsal değerler yanında mekansal ve tarihsel değerlere de sahiptir (Zancheti vd., 2006).

5.3.1. Şehrin Patinası

Şehirler kültürel olarak zengin ve çok yönlü bir yapıya sahiptir. Fiziksel olarak zaman içinde üst üste binen katmanlardan oluşurlar. Tarihsel süreç içerisinde maddi ve manevi birçok süreçte şehirler bina, sokak ve mahallerde oluşan yaşlanma ve çürümeyle değer kazanırlar (Zancheti vd., 2006).

Kentler tarihsel süreç içerisinde farklı kültürler tarafından oluşmuş bir anlamlar ağından oluşan ve toplumsal ilişkilerin yeniden üretildiği ve bir arada olduğu alanlar olarak da tanımlanabilir (Carlo, 1996, aktaran Zancheti vd., 2006). Bir kentin patinası içerisinde sokak, meydan, kamusal alan gibi kent kullanıcıları tarafından bilinen fiziksel- maddi alanlar olabilir. Bunun yanında aramatur, cephe ve bitki örtüsü gibi maddi olmayan alanlar da olabilir. Buna göre kentin patinası maddi ve maddi olmayan öğelerle ilişkilir (Carlos, 1996, aktaran Zancheti vd., 2006). Maddi olmayan öğeler tarihsel süreçteki günlük hayattaki deneyimler ve sosyal ilişkilerle bağlantılı olarak üretilir (Bourdieu, 1989; De Certeau, 1994, aktaran Zancheti vd., 2006). Bu şekilde bakıldığında patina karnaval, sokak satıcıları, kaldırımlarda oturan insanlar ve pencere köşelerinde yer alan çiçekler gibi sosyal süreçlerle ortaya çıkar. Sosyal ilişkilerin patinayla ilişkilmesi sonucu patinanın şehirle değil mekanla ilişkisi ön plana çıkar (Zancheti vd., 2006).

Patina şehrin ve yerin olmak üzere iki farklı ölçekte ortaya çıkar. Şehir ölçeğinde patina kentsel gelişimin farklı süreçlerini anlamamızı sağlar. Yer ölçeğinde yüzeylerde meydana gelen çürümeler ve çeşitli kentsel doku elemanlarındaki, mesela bank, sokak aydınlatması ve korkuluklar, fiktürler patinayı oluşturur (Zancheti vd., 2006). Doğa ve kültür de kendi içerisinde maddi olmayan güçlü bir patina oluşturur. Sosyal açıdan tarihsel, estetik ve doğal değerlerin izleri takip edilerek bu patinalar algılanabilir (Wang, 2016).

5.3.1.1. Bartın'ın Patinası

Bartın şehri farklı yerleşimlere misafirlik etmesinden dolayı birçok patinaya sahiptir. Bartın'ın kuzey kısmında doğa, insan ve kültür patinasının güçlü izleri görülmektedir. Bu alanda yeşil katman çeşitlenmekte ve farklı mekanlar oluşturmaktadır. Bu alanlar bazı yerlerde apartman bahçeleri olarak görülürken bazı kısımlarda tarım yapılan bahçeler, ağaçlık alanlar, meyve bahçeleri, parklar ve pasif yeşil alan olarak görülmektedir. Bu alanlar maddi olmayan değerler sayesinde de güçlenmektedir. Bu değerler bahçelerde ve sokaklarda yer alan sandalye, bank ve kamelya gibi yapılar, sokak kapıları ve çeşmeler olarak görülmektedir. Bu alanda tarımsal dokunun bir devamı olarak sera, kümes ve ahır gibi yapıların izleri de görülmektedir.

Zaman içerisinde birçok farklı etkinlik için kullanılan Bartın Irmağı çevresi patinası şuan pasiftir ve kullanılmaktadır. Bu alandaki kültür patinası tekrar canlandırılmalıdır. Güney kısımdaysa bina patinası baskın olarak görülmektedir. Bunun yanında insan ve aktivite patinası yer almaktadır. Bu alanda Bartın patinasından

farklı olarak yeni bir gelişim patinası oluşmaktadır. Bu patina Bartın bütünündeki patinadan ayrılmakta ve yabancılaşmaktadır.

5.4. Fikstür

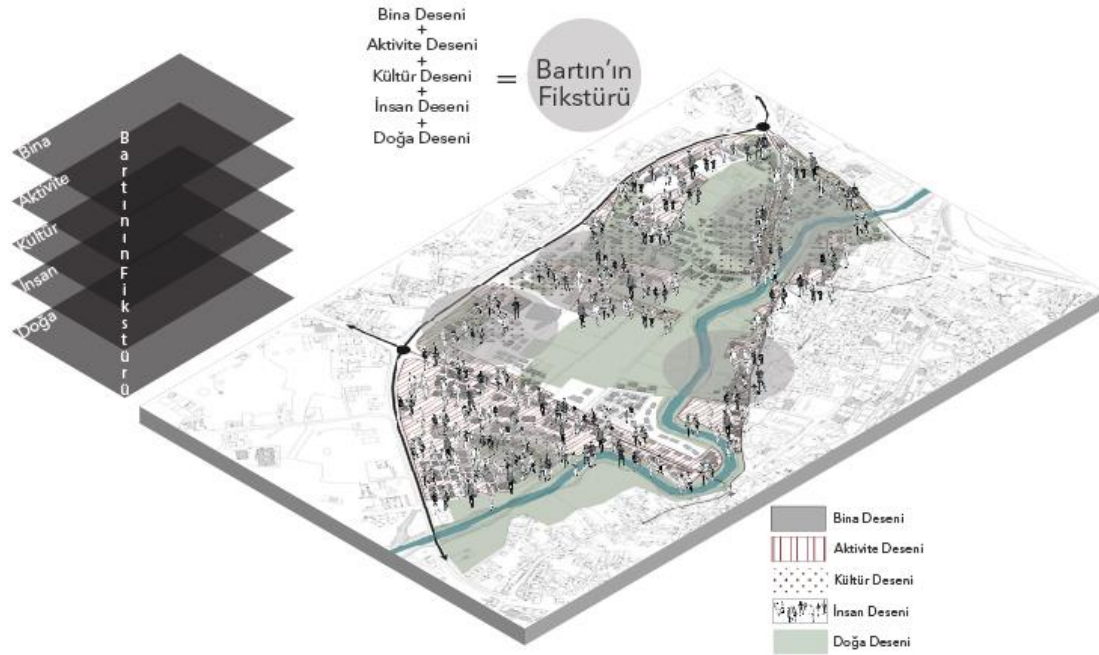
Kentteki önemli yapı ve duysal öğeler kentin görsel olarak algılanması açısından çok önemlidir. Suttle'ın görüşüne göre kentteki yoğunlaşan alanları sadece kentsel anıt ya da müze isimlerinden değil aynı zamanda sokak adı, restoran ve yerel spor takımlarından tarihsel değerlerin somutlaştığı alanları anlayabileceğimizi belirtmektedir. Bu özellikler yerel kültürdeki birikimi ve sürekliliği gösterir. Suttles'ın "kümülatif doku" diye belirttiği kavram "Fikstür" olarak da tanımlanabilir (Jansson, 2006).

Will Straw (2005) kültürel hareketlerin bir patika oluşturduğunu ve bu patikalar arasında farklı etkileşimler olduğunu ve farklı dokuları oluşturduğunu vurgulamıştır. Bu patikaların oluşturduğu görsel, kentsel yapıyı anlamayı ve değerlendirmeyi kolaylaştırır. Şehirdeki bu yoğun görseller şehirde düğüm noktaları oluşturur ve bununla birlikte şehri kentsel hafıza deposu olarak üretir. Yani fikstür dokuların kümülatif bir birikimidir. Kolektif hafıza ve mekansal üretim noktalarıdır. Bu noktalar dolaşım ağı içerisinde düğümler oluştururken bununla birlikte dokuların yeniden üretilmesini sağlar. Bunlar hermenötik yani festival, ritüel ve kültürel sahneler yada belli bir sınırı olmayan maddi altyapısal düğümler olabilir. Fikstür kavramı sadece mekanı değil onun sosyo- kültürel yapısını da anlamaya yönelir.

5.4.1. Bartın'ın Fikstürü

Patinalar tarihsel süreç içerisinde katmanlarda silinip yeniden oluşarak Bartın'ın bugün gördüğümüz yapısını oluşturmuştur. Bu patinalar silinip tekrar oluşurken birçok farklı ve çeşitli alan da ortaya çıkmıştır. Bu da Bartın'ın zengin bir kentsel kimliği ve birikmiş hafızası olmasını açıklamaktadır.

Konsept analizler sonucunda Bartın'da belirli patinalarda oluşan katmanların bir araya geldiği güçlü düğüm noktalarının (Şekil 3) olduğu alanlar belirlenmiştir. Bu alanlardan ilki kuzey kısımda yer alan Asma köprü ve çevresidir. Bu alanda doğa, insan ve kültür patinasının güçlü bir fikstürü görülmektedir. Güney kısımdaysa alanın yapısına uymayan yapı, aktivite ve insandan oluşan güçlü bir fikstür yer almaktadır. Güney ve kuzey fikstür noktaları birbiriyle ilişki kurmamaktadır. Irmak çevresinde bulunan güçlü bir fikstür noktası olan ırmak çevresinde kültür, insan ve doğa patinasının izleri görülmektedir. Tarihsel süreç içerisinde de kimlik kazanan ve sosyo-kültürel hafızaya sahip olan bu parça Bartın fikstürünün önemli bir düğüm noktasıdır. Ayrıca diğer fikstürlerin de kesişim noktası olmasından dolayı büyük bir öneme sahiptir.

Şekil 3 Bartın'ın Farklı Katmanlardaki Desenleri

5.5. Doğa Temelli Çözümler

Planlama, tasarım ve mekanda yaşayan insanların doğaya yönelmesi için insan odaklı doğaya dönük çözüme yönelik dönüştürücü çözümler değil doğaya dönüş gerekmektedir. Sürdürülebilir şehirler oluşturabilmek için doğadan ilhamlar alarak kentte doğa inşa edilmelidir (Randrup vd., 2020).

Doğa temelli düşünme ekoloji, topluluk ve ekonomi olmak üzere üç ana boyut üzerinde oluşmuştur. Ekolojik yaklaşım kentlerde insani çözümler dışında doğal süreçleri, ekosistemi ve uzun vadede ortaya çıkabilecek sorunlara yönelik çözümler üretir. Topluluk boyutuysa insanların farklı doğal öğelerle olan deneyim, doğanın kısıtlanmadığı takdirde nasıl büyüdüğüne ve çeşitliliğe izin verdiğine yönelik çalışmalar yapar ve bunu kentsel estetikle ilişkilendirir. Ekonomik boyuttaysa doğanın ekonomiyle olan örgütsel ve siyasal bağlantısını toplumla ilişkilendirmeye çalışır. Bütüncül bir yaklaşımla doğanın ele alınabilmesi için sadece bu üç kavram üzerinden incelememiz yeterli olmaz (Randrup vd., 2020).

5.5.1. Doğa Temelli Çözümlerin Planlanması

Doğa temelli planlamanın çok yönlü olması ve ekolojik olarak adil şehirler yaratmada planlama önemli bir yer almaktadır. Doğa temelli planlama için ortak tasarım alanları, eşit katılım mekanizmaları, ekolojik bilgi çerçevesi ve ekolojik kanıtlar gereklidir. Ortak tasarım alanlarında farklı ekosistemler incelenmeli uzun vadede fayda sağlaması ve ortak fayda sağlaması için uygun bir şekilde dağıtılmalıdır. Eşit katılımın sağlanması için farklı disiplinleri sağlayan ve birden fazla vatandaşa yer ver veren katılımcıların olması gerekmektedir (Pineda-Pinto vd., 2021).

Ekolojik olarak doğaya uyumlu planlama yapılırken iki kavram çok ölçekli olarak düşünülmektedir. Bunlardan ilki, kentsel hareketlilikler, sosyal-ekolojik koridorlar oluşturarak alanları birbirine bağlamak, erişilebilirlik ve farklı ihtiyaçlara yönelik yeni yaşam alanları sunan stratejiler doğa odaklı planlama yapılırken

düşünülmelidir. İkincisi ekonomik olarak sürekliliğin sağlanması amacıyla ekosistemin koruma-kullanma dengesi belirlenmeli, restorasyonuna yönelik çözümler üretilmeli, sosyal kapasite artırılmalı birden fazla türe yönelik değişik döngü ve süreçler tasarlanmalıdır (Prieto-Sandoval vd., 2018, aktaran Pineda-Pinto vd., 2021).

5.6. Sürdürülebilir Planlama İlkeleri

Sürdürülebilir yeşil ve erişilebilir mekansal alanlar oluşturmak için oluşturulan ilkelerden ilki olan kutupluluk, kentlerde belirli alanlarda yoğun bir şekilde yer alan faaliyetlerin dinamikliği sağlaması için çeşitlenip dağılarak güçlü bir mekansal çeşitlilik yaratacağını belirtmektedir (Schrijnen, 2000).

Merkeziyetçilik, kentlerde yer alan baskın altyapısal faaliyetlerin merkezi konumlarda daha hassas bir şekilde alan bırakması ve işlevlere sahip olması daha çok bu konumların yanında konumlanarak daha iyi koşullar oluşturması üzerine ilkeler belirler (Schrijnen, 2000).

Eşitlik, kentteki ekonomik aktivitelere verilen önem ve haklar kadar yeşil alanların da bu öneme sahip olması ve hakları olduğunu savunur. Kentlerdeki mevcut yeşil alanların yok edilmesi veya kaldırılması yerine yeni yeşil alanların kente dahil edilmesine yönelik ilkeler üretir (Schrijnen, 2000).

Süreklilik, oluşturulan yeşil alanların bütün yeşil alan içerisinde bir parça haline geldiğini ve bu ağın geniş alanlara yayıldığını ve farklı ölçeklerde tekrarlandığını savunur (Schrijnen, 2000).

Formalite, doğal alanların rekreasyonu, kültür, su ve tarım gibi yeşil altyapı yatırımlarının kentlerde güçlü desenler oluşturabileceğini ve ekonomik ve aktivitesel faaliyetleri şekillendirebileceğini savunmaktadır. Kentteki yeşil alanlar sadece sosyal ilişkilerin üretildiği alanlar değil aynı zamanda bitki ve hayvan gibi farklı habitatların yaşaması için alan sağlarlar (Greenberg, 1990, aktaran Armstrong, 2022).

İlkeler doğrultusunda oluşturulan yeşil ve yaya odaklı şehirler belirli yeşil ağları takip ederler ve bu şehirlerin tarihleriyle ilişki kurar, eski kültürel desenlerin ve değerlerin önemini ortaya çıkarır. Ayrıca kentteki tarihsel değerleri güçlendirmek yeni değerlerin ve desenlerin oluşmasını sağlar.

5.6.1. İklim Duyarlı Sürdürülebilir Tasarım Stratejileri

Suya duyarlı şehirler oluşturmak iklim değişikliğiyle başa çıkmak için geliştirilmesi gereken önemli bir kentleşme ve su politikasıdır. Şehir içerisinde yer alan kamusal alanların tasarımı ve dönüşümü yapılırken suya duyarlı bir tasarım olması ön planda olmalıdır. Kent içerisinde yer alan park, meydan, cadde, ulaşım ağı ve dereler suya duyarlı tasarımın yapılması gereken önemli alanlardır. Suya duyarlı tasarımda da yeşil altyapı suyu takip etmelidir (Tunçay, 2022).

Yeşil altyapı kentteki suyun belirli bağlantılarla kent içindeki farklı yeşil alanlara bağlanarak kente yayılmasını sağlar (Shuster vd., 2008, aktaran Tunçay, 2022). Yağmur suyunun önemli altyapı bileşenleri ormanlar, ırmaklar ve koridorları, taşkın sahalari ve sulak alanlardır. Tarımsal ve ulaşım peyzaj gibi üst ölçekli ve mahalle ve kent parkları, oyun alanları gibi yeşil düzenlemeler gibi işlevleri vardır (Eşbah, 2021, aktaran Tunçay, 2022).

İklim duyarlı bir tasarım için park ölçeğinde ağaçlarla çevrili alanlar yaratmak gerekmektedir. Ayrıca bu alanlar doğal felaketler gibi afet durumlarında sığınma alanı olarak da kullanılmaktadır (Esbah vd., aktaran Tunçay, 2022). Parklarda geciktirme havzaları, yağmur bahçeleri ve biyolojik hendekler gibi yöntemler uygulanarak yer altı suyu sağlanabilir (Tunçay, 2022).

Ulaşım koridorlarının sürdürülebilir şehir ve yaşam kalitesi üzerinde doğrudan etkileri vardır. Ulaşım ağları doğa tabanlı çözümler sunmalıdır. İyi bir yeşil dokusu olmayan mahallerde gürültü ve görüntü kirliliği oluşur ve hava kalitesi düşer (Esbah vd., aktaran Tunçay, 2022).

Kentlerdeki dereler çevresel dengenin sağlanması, ekolojik denge, sosyal ve ekonomik faaliyetler, estetik görüntü ve kültürel miras açısından çok değerlidir. Gri ve kimliksiz bir kenti yeşil ve ikonik hale getirmede önemli araçlardır. Dereler biyolojik çeşitliliğin temelini oluşturur ve kentsel ısı dengesini sağlarlar. Balık, kuş ve böcek gibi canlılar için yaşam alanı oluşturarak kentin diğer kısımlarından ayrışır (Loucks, 1990; O'Sullivan, Wilson, 1992, aktaran Henry, Amoros, 1995).

5.6.1.1. Bartın'ın Sürdürülebilir Mekansal Tasarımını Yapmak

Bartın 1/5000 Nazım İmar planı yapılırken Bartın kenti özümsemeye çalışılmış ve sahip olduğu değerler belirlenmiştir. Bu değerlerden Bartın'ı oluşturan Bartın ırmağı temel olarak alınmıştır. Bartın'ın ihtiyaç duyduğu yeşil alan ve ırmağa erişim bu planda sağlanmaya çalışılmıştır. Halkın ırmakla yeniden bağ kurması ve çok katmanlı bir şehir olan Bartın'ın katmanlarındaki zenginliği tekrar yansıtması amaçlanmıştır. Bartın'ın gelecekte doğa katmanını yoğun olarak yansıtması ve bu katmanın birbiri içerisinde güçlü bir bağ kurması amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda Bartın'da sürdürülebilir bir tasarım yapmak için öncelikle çalışma alanında müdahale kararları alınmıştır. Bu alanda belirlenen patinaları bozan noktalar "Hata-Değişim" ve "Problem-Değişim" odakları olarak belirlenmiştir (Şekil 4). Bartın deseni içerisindeki farklı katmanlar düğüm noktaları oluşturarak fikstürleri üretmektedir. Bu noktalarda oluşan kültür, doğa, insan, yapı ve aktiviteler arasındaki ilişki Bartın fikstürünün tamamına dağıtmaya çalışılmıştır. Bartın'ın fikstür noktalarına baktığımızda kuzey kısımda eski Rum mahallesinin olduğu konumda doğa, aktivite ve kültür patinasının ön plana çıktığı aktivite ve yapının geri planda kaldığı önemli bir fikstür alanı bulunmaktadır. Kentin güney kısmına doğru bina, insan ve aktivite fikstürünün ön plana çıktığı doğa ve kültürün arka planda yer aldığı bir fikstür oluşmaktadır. Bartın ırmağı çevresindeyse doğa fikstürü ön plana çıkmaktadır. Fakat doğa kendi içerisinde erişilebilir olmayan bir sisteme sahiptir.

Son olarak çalışma alanı ve tarihi kent merkezi fikstürü incelendiğinde birbirleri arasındaki etkileşimsizlik ve erişilememe problemi ön plana çıkmaktadır. Bu noktalardaki hata-problem alanlarını analiz edebilmek için doğa ve kültür patinası (Şekil 5) olarak iki başlık takip edilmiştir.

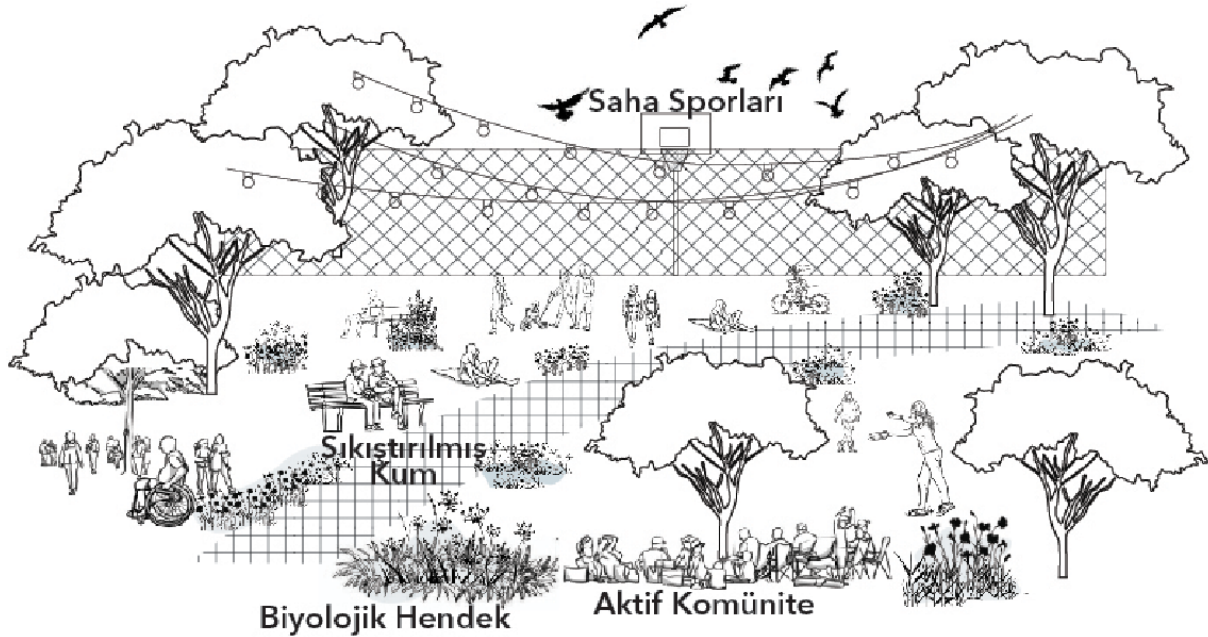
6. DOĞANIN PATİNASI

Bartın'ın doğa izleri sahip olduğu kendine özgü doğal değerlerinden dolayı değişip farklılaşmaktadır. Ekolojik bir çeşitliliğe sahip olan çalışma alanında rekreasyon alanları, parklar, topluluk bahçeleri, meyve bahçeleri gibi alanlarda doğanın izleri farklı şekillerde kendini göstermektedir. Doğa ve kültür odaklarının topandığı kısımlarda görünür hale gelir. Bu alanlar tarih boyunca insanlar tarafından kullanılmış ve kolektif hafızanın oluştuğu mekanlar arasında yer almaktadır. Bu alanların kolektif hafızasının yeniden canlandırılması ve Bartın'ın doğasına uygun olarak yeniden şekillendirilmesi amaçlanmaktadır. Bunun için farklı başlıklar altında stratejiler belirlenmiştir.

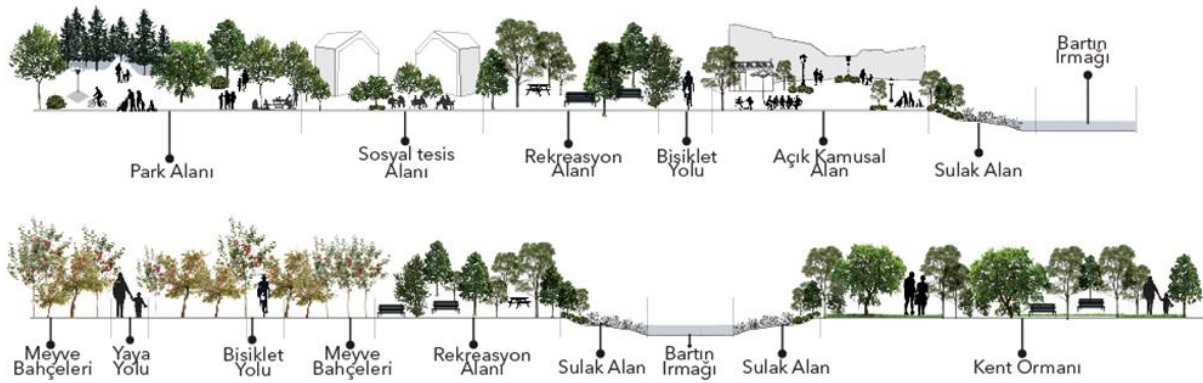
6.1. Yeşil Alan Kullanım Deseni

Yeşil alan patinasının güçlü ve ilişkisel bağlantı noktaları oluşturabilmesi için ırmak boyunca çeşitlenen ve farklılaşan yerleşim alanlarında bahçe ve tarım alanı olarak kendini gösteren yeşil alanlar için stratejiler belirlenmiştir. Bunlar arasında ırmak kenarında yer alan parklarda; spor alanları, aile aktivite alanları, doğa eğitim alanları gibi açık ortak alanların oluşturulması, parklardaki yaya yollarında geçiş malzemeleri veya sıkıştırılmış kum kullanılması (Şekil 6) ve parkta yer alacak tek katlı ahşap yapıların kullanılması amaçlanmaktadır. Irmak çevresindeki parklarda ve bölgede doğa, insan ve kültür deseninin sürekliliği için, parkın konuta cepheli kısımlarında saha sporları gibi faaliyetlerin yapılması gibi stratejiler belirlenmiştir.

"T2" ticaret merkezi ile meyve bahçelerinin, tarihi kent merkeziyle olan yaya bağlantısını sağlayarak bu alanın kullanımını sağlamak, Asma Köprü ile T2 ticaret merkezi arasında ırmağın her iki kolu etrafında kent ormanı ve büyük rekreasyon alanları oluşturmak da diğer plan kararları arasında yer almaktadır. Kemer Köprü ve çevresinde tarihi kent merkeziyle bağlantı kuran rekreasyon, festival, açık hava sineması ve amfi tiyatro gibi alanlar oluşturmak ve kuzeydeki meyve bahçeleriyle olan açık yeşil alan bağlantısını (Şekil 7) sağlamak hedeflenmektedir.

Şekil 6 Park Alanları

Şekil 7 Yeşil Alanlar Arasındaki İlişki Kesitleri

6.2. Kolektif Hafıza & Kent Kimliği

Bartın birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kalın bir şehirdir. En önemli kolektif kimlik alanlarından biri olan ırmak çevresinde (Şekil 8) farklılık gösteren hafıza alanlarında ve günümüzden izler görebileceğimiz bazı yerleşim düzenlerinde gözlemleyebiliriz. Kentsel hafıza alanlarını canlandırmak ve kentin kimliğini korumak için stratejiler belirlenmiştir. Bunlar; Kemer Köprü çevresindeki yeşil alanın aktif kullanımını sağlayarak bu alanda festivaller, hıdırellez şenlikleri, açık hava tiyatroları ve rekreasyon alanları oluşturmaktır; kentin doğal kimliğine uyum sağlamak ve hava kalitesini artırmak için yol kenarlarında ve refüjlerde toprağa özgü ormangülü, yasemin ve çan çiçeği bitkileri, elma, hurma ve erik ağaçlarının kullanılması gibi stratejiler; tarımsal konut bahçeleri, kent ormanı, parklar, açık kamusal alanlar, bahçelerle ticari işlevler ve bakımının sağlanması şehrin kimliğini yeşil cadde ve sokaklarla tamamlamaktadır.

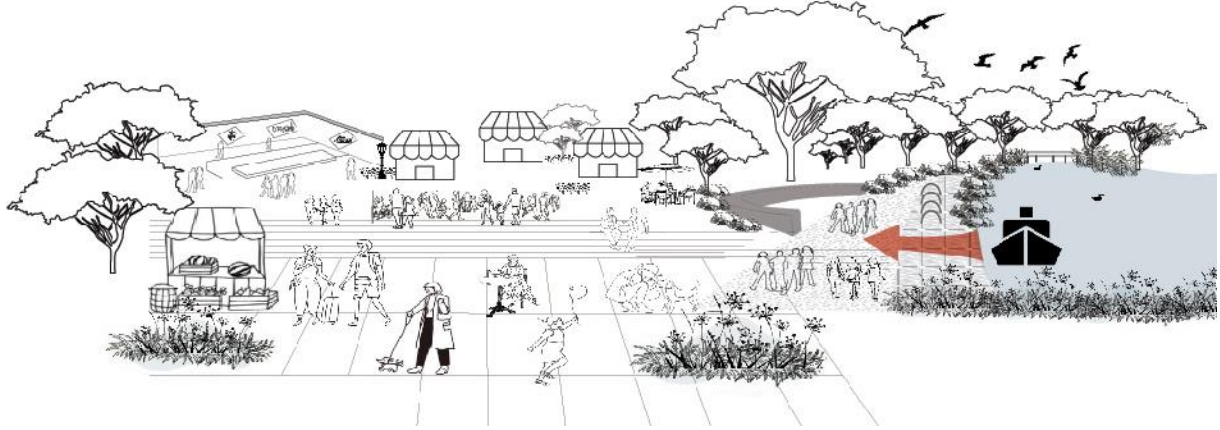

Şekil 8 Irmak ve Çevresinin Kullanımı

6.3. Erişilebilirlik

Planlama alanındaki yeşil alanlar birbirleriyle iletişim kurmamaktadır. Yaya ve bisiklet yolları ve çeşitli aktivitelerle bu alanların yeniden kullanılabilir ve erişilebilir hale getirilmesi amaçlanmıştır. Bunun için; meyve bahçeleri ile ticaret merkezi arasında yaya ve bisikletle ulaşımın sağlanması; yaya ve bisiklet yolları arasında

yeşil bir doğa şeridi oluşturulması, meyve bahçeleri ile Kemer Köprü arasındaki bağlantıyı yaya ve bisiklet yolları ile güçlendirmek, ticaret merkezi içinde yaya erişimini sağlamak amacıyla ticaret merkezleri önünde 4-6 metre genişliğinde meydanlar oluşturmak, kentin kuzey ve güney ekseninde, kent ormanı, meyve bahçesi, Kemer köprü çevresini ve park alanını kapsayan kısımda ırmakden referans alarak ırmak yönünde 2 metre genişliğinde bisiklet yolları oluşturmak, Bartın-Ankara yolu dışındaki yolların geçirgen malzemelerden yapılması ayrıca yaya yönelimli olması ve çalışma sahasında gemi duraklarının olması (Şekil 9) için stratejiler bulunmaktadır.

Şekil 9 Kemer Köprü Gemi Durağı ve Çevresindeki İlişki

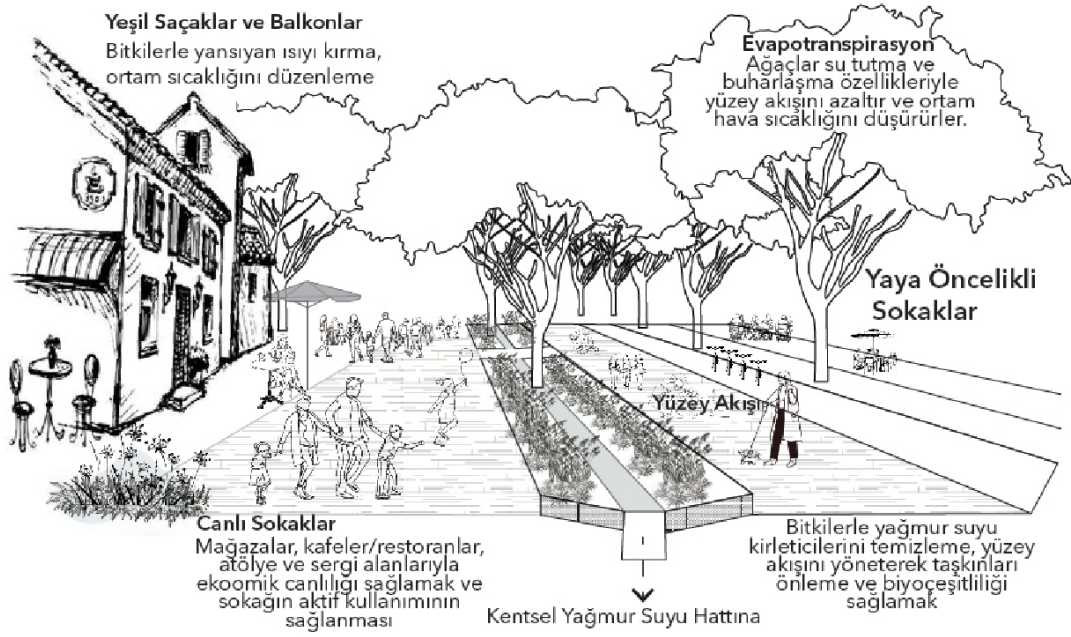
6.4. Ekosistem

Bartın kent kimliğinin bir parçası olan Bartın Irmağı sadece insanların kullanabileceği bir alan değil, bitki ve hayvanların yaşadığı geniş ekosisteme sahip bir alandır. Bu alandaki ekolojik çeşitliliği sağlamak için bazı stratejiler belirlenmiştir. Irmak çevresi boyunca belirli alanlarda daralan ve genişleyen sulak alanlar oluşturularak ırmak habitatının sürekliliğinin sağlanması, çalılıkların ve suya dayanıklı bitkilerin balık, ördek ve diğer canlıların habitatı etrafına konumlandırılması ve ırmak çevresine dayanıklı bitkiler, çalılar ve nehre özgü bitki örtüsü konumlandırmak amaçlanmaktadır.

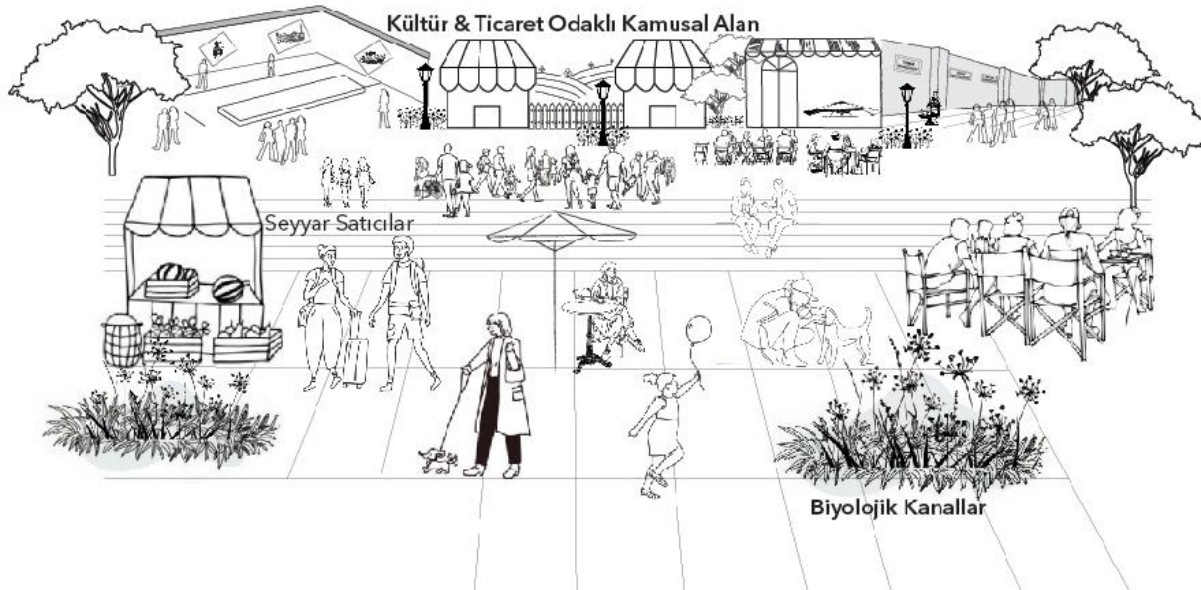
7. YAPILARIN PATİNASI

7.1. Yapılı Çevre Deseni

Yapılı çevreye yönelik stratejiler, yapılı çevrede doğa, insan ve kültürel fiykir odaklarının görüldüğü alanlardan faydalanarak belirlenmiştir . Bunlar, sokağa bakan evlerin yaklaşık 2 metresinin bahçecilik ve rekreasyon amaçlı kullanılması, evler arasına sarıcı bitki ve çalılıkları kullanarak yaklaşık 1,5-2 metre mesafenin ayrılması, Eski Rum Mahallesi'nde bulunan evlerin arka bahçelerinin tarımsal kullanımı, evlerin arka bahçesinde ve Eski Rum Mahallesi içinde ve çevresinde bulunan binalarda evin arka cephesini örtmeyecek şekilde evden 3-4 metre mesafede kümes, sera ve ahır gibi kullanımların konumlandırılması, 1-2 katlı ahşap kafe (Şekil 10) şeklindeki ticari yapıların kullanılması, "T2" ticaret merkezinde (Şekil 11) ofis, atölye, sergi, sinema ve tiyatro gibi sosyal yapıların meydana eşit dağıldığı, ticari ve sosyal yapıların meydana bakan kısımlarında ön bahçeleri olduğu ve yan bahçelerinin peyzaj malzemeleri ile birbirinden ayrıldığı, 1-2 katlı ahşap akşam okulu, resmi kurum gibi sosyal yapılar, doğa eğitim alanı, rekreasyon ve festival alanlarından oluşması stratejileri belirlenmiştir.

Şekil 10 Bartın'a Özgü Yapı Biçimleriyle Oluşturulan Sokaklar

Şekil 11 "T2" Ticaret Merkezi

7.2. Kolektif Hafıza

Binaların sahip olduğu kentsel hafıza dokularını korumak için; Rum mahallesinde mevcut olan ön bahçede bulunan sandalye, kamelya ve bank gibi sokak mobilyalarının kullanımını tüm konut bahçelerinde sokağa bakacak şekilde konumlandırmak, kentte aydınlatmalar ve ticari faaliyetlerle canlı sokakalar oluşturup gece güvenliği sağlamak için stratejiler belirlenmiştir. Son olarak "T2" ticaret merkezinde, Kemer Köprü çevresindeki sosyal ve yeşil alan, kent ormanı, kent parkı ve ırmak içinde ve çevresinde bulunan sosyal donatı alanlarında gece etkinlikleri düzenleyerek iyi bir aydınlatmayla kullanımının sağlanması hedeflenmektedir.

8. FİKSTÜRLERİN KARAKTERİSTİKLERİ

8.1. Doğa, İnsan ve Kültür Odaklı Fikstür Noktaları

Doğa, insan ve kültürel fikstürün sürekliliği için kentin kuzeyinde yer alan eski Rum Mahallesi'nde yer alan bahçe ve kent mobilyaları ile konut kullanım yapılarının alanın genelinde uygulanması, yeşil ve sosyal donatı alanları oluşturularak bölgenin kültürel hafızasının yeniden oluşturulması hedeflenmektedir. Kemer Köprü çevresinde yer alan cadde ve sokaklarda toprağa özgü bitkileri kullanmak, bahçe ve tarım kültürünün sürekliliğini sağlamak, sokak mobilyalarını kullanmak gibi stratejilerle bölgedeki doğa, kültür ve insan fikstürünün sürekliliğini sağlamak amaçlanmaktadır.

8.2. Bartın Irmağı Odaklı Fikstür Noktaları

Bartın Irmağı fikstürünün sağlanması amacıyla, ırmak üzerinde taşkın riski olmayan debisi düşük alanlarda çeşitli aktivite alanları konumlandırılarak, ırmak çevresinde yürüyüş ve dinlenme alanları oluşturularak, ırmak etkileşim alanının zemin kaplaması üzerinde geçirgen bir yüzey oluşturularak, ırmağın ve doğal çevrenin deneyimini sağlamayı amaçlanmaktadır.

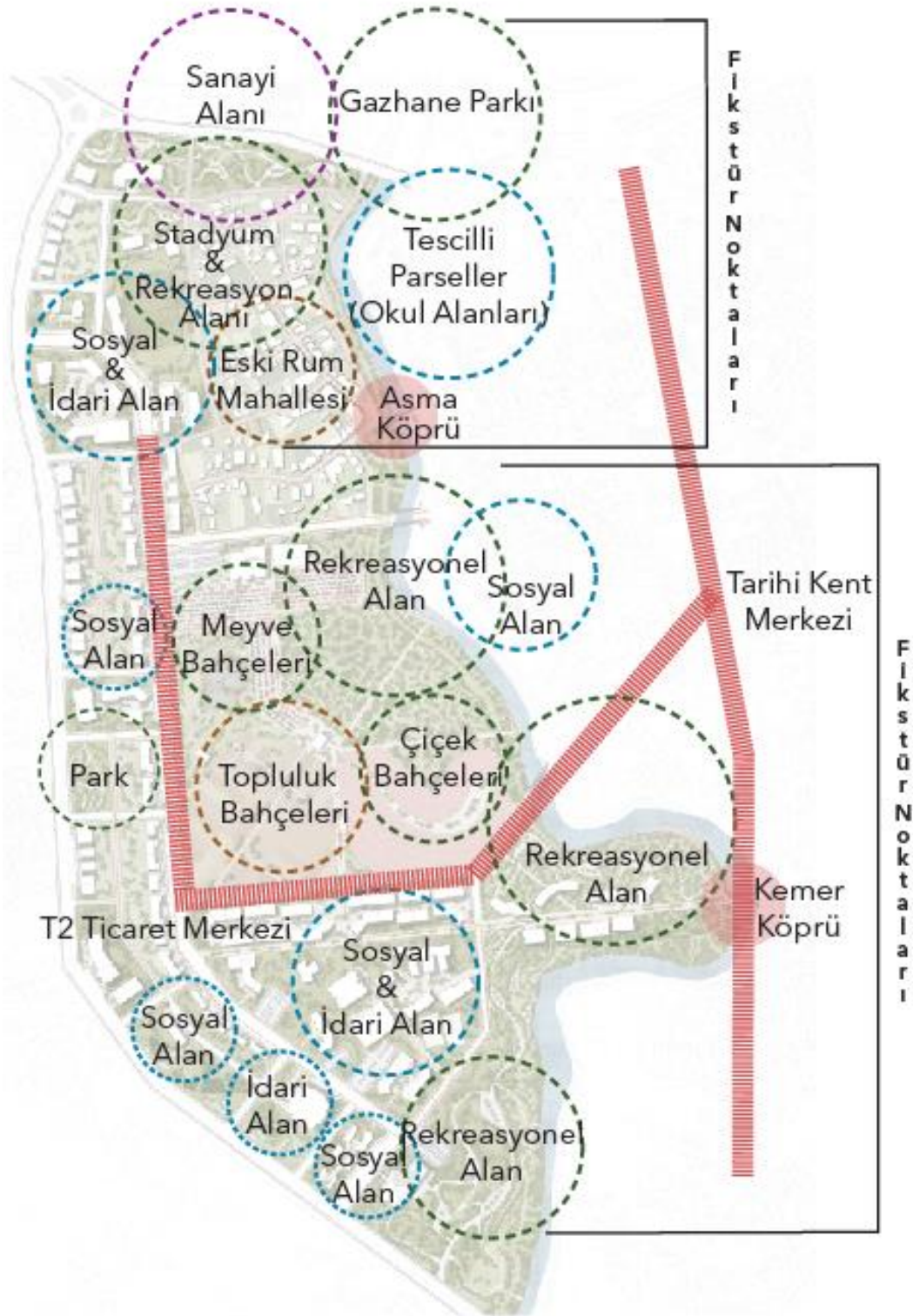
8.3. Fikstürlerin Sürekliliği

Bölgede oluşturulan fikstür noktalarının sürekliliğini sağlamak amacıyla "Ekosistemi taklit etme" yaklaşımı ile kentlerde her türlü yüzeyden yağmur suyu toplanması, filtrelenmesi ve yeniden kullanılması, yağmur suyu açısından kentsel çevrenin iyileştirilmesi ve yapılacak yağmur hasadı projeleri ile kentsel ısı adası etkisinin azaltılması, Kemer Köprü çevresinde bulunan 1-2 katlı ahşap doğa kulüpleri ve sivil toplum kuruluşları ile halk eğitim merkezlerinin ırmağa ve çevresine kazandırılması, doğayı tanımak ve benimsemek, canlılar için yaşam alanı oluşturmak, su kalitesini artırmak, ırmak boyunca rekreasyon ve estetik amaçlı kullanılan 1,5-2 metre genişliğinde "Sulak Alan" oluşturmak, ırmak çevresinde oluşturulan yürüyüş yolları üzerinde toplu yürüyüş faaliyetleri düzenlenmesi ve ırmak çevresinde oluşturulan yürüyüş yollarının arttırılması hedeflenmektedir. Evapotranspirasyon yöntemi yani ağaçların su tutma ve buharlaşma özellikleri sayesinde ortamın ısı miktarını azaltmak amaçlanmaktadır.

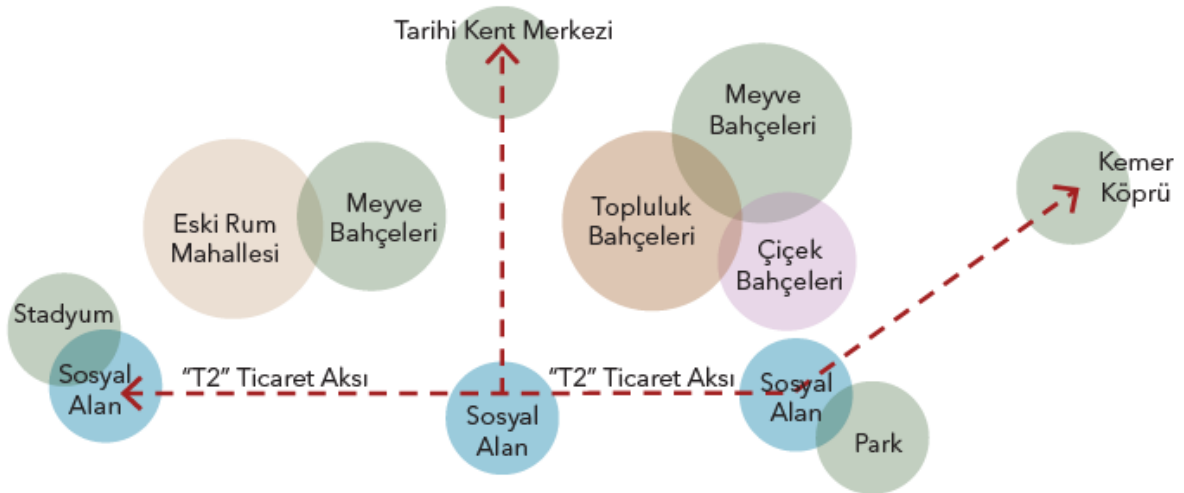
9. ÇALIŞMA ALANINI ANLAMAK

Gölbucağı ve Kemer Köprü mahalleleri arasında yer alan çok katmanlı bir bölge olan çalışma alanı (Şekil 12) aynı zamanda Bartın Irmağı'nın önemli bir kolunun batısında yer almaktadır. Bu, bölgeye ayrı bir kültürel hafıza ve mekansal çeşitlilik sunar. Bölgenin kuzeyinde bir sanayi bölgesi ve Gazhane Parkı bulunmaktadır. Bu yapıların temas ettiği noktalarda eski Rum Mahallesi ve stadyum yer almaktadır.

Çalışma alanının 1/1000 kentsel tasarım planında tarihi kent merkezindeki ticari baskıyı azaltmak amacıyla T2 ticaret merkezi fonksiyonlarından oluşan bir geçiş bölgesi oluşturulması hedeflenmiştir. Bu amaçla tasarlanan omurganın başlangıç ve bitiş noktalarına (Şekil 13) sosyal donatı ve yeşil alan bağlantıları sağlanmıştır. Ayrıca çalışma alanında Bartın Irmağı çevresinde yer alan meyve bahçesi, boş araziler ve ormanlık alanlar gibi kullanıma sahip olan alan yeniden işlevlendirilmiş ve kentsel hafızanın yeniden üretildiği bir mekana dönüştürülmüştür. Kemer Köprü'den tarihi kent merkezine geçişteki taşıt yolu başka bir aksa alınıp bu bağlantı yaya odaklı olarak sağlanmıştır. Kent içerisindeki ulaşım bağlantıları yaya ve bisiklet odaklı olarak düzenlenmiştir. Ayrıca alanda önemli bir potansiyele sahip olan eski Rum Mahallesi'ndeki sokak kültürü, yapısal yaklaşımlar, bahçe kültürü, ırmak çevresinde tarım yapılan alanlar temel alınmış ve kentin kimlik alanları yeni oluşacak katmanlarda yeniden şekillendirilmiştir.

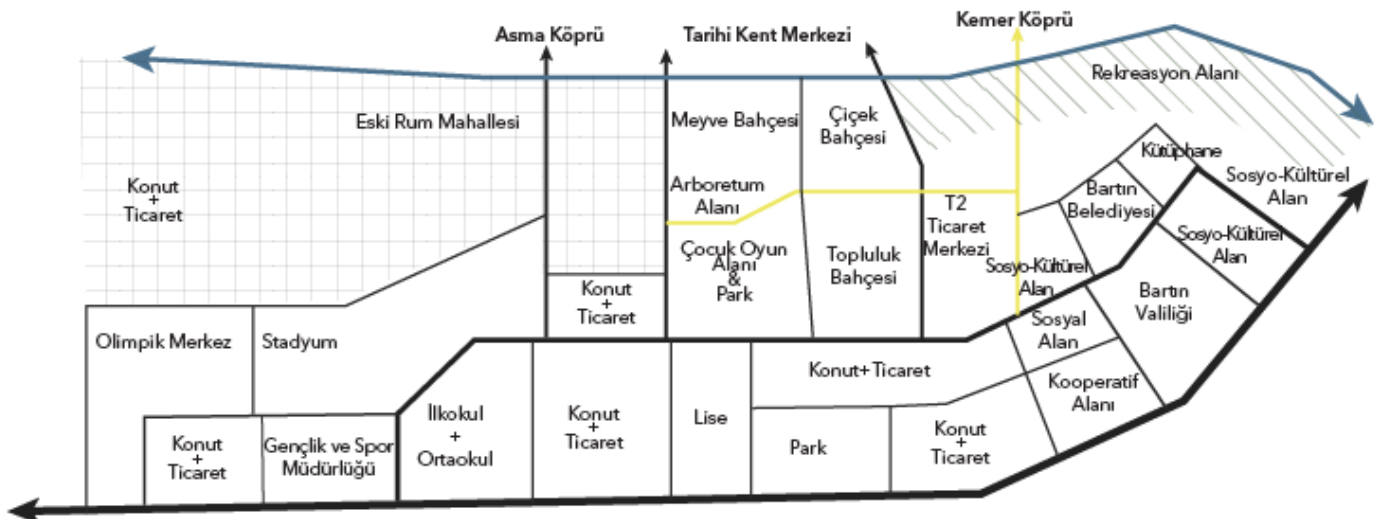
Şekil 12 Çalışma Alanını Anlamak

Şekil 13 1/1000 Uygulama İmar Planında Fikstür Noktaları Arasındaki İlişki

10. 1/1000 UYGULAMA İMAR PLANI KARARLARI

1/1000 tasarım kararlarında alandaki desenlerin birleşip güçlü fikstür noktaları oluşturması amaçlanmıştır. Alanda doğa, insan ve kültür fikstürünün hakim olduğu yeni katmanlar oluşturulması amacıyla belirli fonksiyonlar (Şekil 14) belirlenmiştir. Bu fonksiyonlar tarihi kent merkezi üzerindeki baskıyı azaltacak olan "T2" ticaret merkezi çevresinde şekillenmektedir. Fonksiyonlar ve tarihi kent merkezi arasındaki bağlantı Bartın Irmağı'nı geçişli ve kullanılabilir bir hale getirerek sağlanmaya çalışılmıştır. İrmak ve çevresinin sahip olduğu mekansal hafıza alanlarında kent kültürüne ait olan festival alanı, hıdırellez şenlikleri ve gemi yapımı gibi faaliyetlerin devamlılığının sağlanması amacıyla rekreasyonel alanlar oluşturulmuştur.

Şekil 14 1/1000 Uygulama İmar Planı Kararları

11. SONUÇ

Planlama alanının içinde birçok katman ve farklı kimlik alanı yer almaktadır. Bu tabakalar farklı medeniyetler boyunca birikmiş ve günümüz tabakalarını şekillendirmiştir. Bartın Irmağı, Bartın'ın kent kimliğinin önemli bir parçasıdır.

Bartın Irmağı önemli bir potansiyele sahip olsa da taşkın riski gibi tehditler de barındırmaktadır. Bu alan kent kimliğine uygun olarak taşkın riski göz önünde bulundurularak çevresi ekolojik bir bant halinde tasarlanmıştır.

Çalışmada Bartın'ın gelecekteki yapısını oluştururken temel oluşturan fikstür noktalarındaki sosyo-kültürel ve doğal boyutlar kavramlar üzerinden incelenmiştir. Bu alanda kimliğin sürdürülebilirliği ve geliştirilmesi için objektif hedefler ve stratejiler belirlenmiştir. Bunları sahaya daha iyi uygulayabilmek için doğaya dayalı çözümler ve sürdürülebilir mekansal tasarım ilkeleri araştırılmıştır. Bunun sonucunda Bartın'ın gelecekteki fikstürü hayal edilmiş ve bu noktada geliştirilen kavramlar ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak birçok medeniyete ev sahipliği yapan Bartın şehrinde zamanla birçok katman oluşmuştur. Bu katmanlar kentin kimliğini de belirlemiştir. Günümüzde silinmeye başlayan kent kimliğine ait katmanların izleri planlama stratejileri ile korunmaya ve güçlendirilmeye çalışılmıştır. Bölgedeki güçlü fikstür noktaları esas alınarak bölgenin farklı noktalarında yeni fikstür noktaları oluşturulmuş ve aralarındaki ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Tarihi kent merkezi ve yoğun bir yerleşim alanı arasında tasarlanan geçiş bölgesinde, ticari aksta sosyal ve idari yapılarla değişen ve farklılaşan bir omurga oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu ekseninde yeni katmanlar oluşturularak kentin tarihi ve yeni oluşan merkezleri arasında kolektif hafıza mekanları oluşturmak amaçlanmıştır.

12. REFERANSLAR

- Al-Shams, A. R., Ngah, K., Zakaria, Z., Noordin, N., & Sawal, M. Z. H. M. (2013). Waterfront development within the urban design and public space framework in Malaysia. *Asian social science*, 9(10), 77.
- Armstrong, A., Bulkeley, H., Tozer, L., & Kotsila, P. (2022). Border troubles: urban nature and the remaking of public/private divides. *Urban Geography*, 1-21.
- Çıplak, L. E. Assessing the Sustainability of Historical Continuity in Multi-Layared Historic Towns: The Case of Amasya, Turkey.
- Gordon, D. L. (1996). Planning, design and managing change in urban waterfront redevelopment. *The Town Planning Review*, 261-290.
- Henry, C. P., Amoros, C., 1995. Restoration ecology of riverine wetlands: I. A scientific base. *Environmental management*, 19, 891-902.
- HEPCAN, Ç. C., 2022. Doğa Temelli Çözümler Ve Kentsel Dirençlilik. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 1(2), 19-40.
- Jansson, A., 2006. Texture and fixture: Understanding urban communication geographies. In *The ESF-LiU Conference* (p. 21).
- Julesz, B., 1975. Experiments in the visual perception of texture. *Scientific American*, 232(4), 34-43.
- Özkaynak, M., Başar, M. E., 2021. Akarsu Kıyı Yerleşimlerinde Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği: Amasya ve Kastamonu Kentleri Örneği. *Artium*, 9(1), 28-35.
- Pineda-Pinto, M., Frantzeskaki, N., Nygaard, C. A., 2021. The potential of nature-based solutions to deliver ecologically just cities: Lessons for research and urban planning from a systematic literature review. *Ambio*, 1-16.
- Randrup, T. B., Buijs, A., Konijnendijk, C. C., Wild, T., 2020. Moving beyond the nature-based solutions discourse: Introducing nature-based thinking. *Urban Ecosystems*, 23, 919-926.
- Schrijnen, P. M., 2000. Infrastructure networks and red-green patterns in city regions. *Landscape and Urban Planning*, 48(3-4), 191-204.
- Tuceryan, M., & Jain, A. K., 1993. Texture analysis. *Handbook of pattern recognition and computer vision*, 235-276.
- Eşbah Tunçay, H., 2022. İklim Dostu Şehircilik Bağlamında Suya Duyarlılık . *Çevre Şehir ve İklim Dergisi* , 1 (2) , 41-58 .
- Wang, Y., 2016. A Sustainable Approach for Post-Disaster Rehabilitation of Rural Heritage Settlements. *Sustainable Development*, 24(5), 319-329.
- Zancheti, S. M., de Figueirôa Silva, A., Braga, A. C., Gameiro, F. G., Lira, F. B., & Costa, L. S., 2006. The patina of the city. *City & time*, 2(2), 11-22.